

7. Doerr J. Measure What Matters: How Google, Bono, and the Gates Foundation Rock the World with OKRs. – Portfolio/Penguin: New York, 2018. – 320 p.
8. Doslidzhennia PwC po IT-industrii u 2016 [Elektronnyi resurs] // European Business Association. – Rezhym dostupu: https://eba.com.ua/static/export_it_industryfinal_29092016.pdf
9. Grant A. Give and Take: A Revolutionary Approach to Success. – New York: Viking, 2013. – 320 p.
10. Harris P. P. & Moran R. T. Managing Cultural Differences. – Gulf Publishing Company, 1991. – 609 p.
11. Hofstede G. Cultures and Organizations: Software of the Mind. – London: Mc Graw-Hill, 2010. – 360 p.
12. In a digital world, how can being human be key to unlocking more growth? 100% human at work [Electronic resource] // EY. – Retrieved from: https://www.ey.com/en_gl/workforce/humanatwork
13. Kak postroit' organizaciyu budushchego: novye tendencii v upravlenii personalom [Elektronnyj resurs] // Kyivstar Business Hub. – Rezhim dostupa: <https://bit.ly/2zB546y>
14. Kameron Kim S., Quinn Robert E. Diagnosing and Changing Organizational Culture. Based on the Competing Values Framework. – Third Edition. – Jossey-Bass: A Wiley Imprint, 2011. – 268 p.
15. Leadership Research. Creating the ideas and insights of leader character [Electronic resource] // Ian O. Ichnatowycz Institute For Leadership. – Retrieved from: <https://www.ivey.uwo.ca/research/>
16. Lencioni P. The five dysfunctions of a team: a leadership fable. – First edition. – Jossey-Bass: A Wiley Imprint, 2002. – 230 p.
17. Schein E. H. Organizational Culture and Leadership. – Fifth edition. – Hoboken: Wiley, 2017. – 384 p.
18. Shcho vy znaiete pro ukrainsku IT-industriiu? [Elektronnyi resurs] // European Business Association. – Rezhym dostupu: <https://eba.com.ua/know-ukrainian-industry/>
19. Sniadanko I. I. Sotsialno-psykholohichni umovy formuvannya orhanizatsiinoi kultury promysloвого pidpriemstva: dys.. kand. psykhol. nauk: 19.00.05 / APN Ukrainy; Instytut psykholohii im. H. S. Kostiuksa. – K., 2007. – 333 s.
20. Spivak V. A. Korporativnaya kul'tura. – Sankt-Peterburg, 2001. – 352 s.
21. Stratehichni perspektyvy rynku pratsi Ukrainy 2017 [Elektronnyi resurs] // EY. – Rezhym dostupu: <https://go.ey.com/2FTOJ2A>
22. Stratehichni perspektyvy rynku pratsi Ukrainy 2017 [Elektronnyi resurs] // EY. – Rezhym dostupu: <https://go.ey.com/2FTOJ2A>
23. The talent challenge: Rebalancing skills for the digital age [Electronic resource] // PwC. – Retrieved from: <https://pwc.to/2t3mNQ0>
24. The upside of disruption. Megatrends shaping 2016 and beyond [Electronic resource] // EY. – Retrieved from: <https://www.ey.com/gl/en/issues/business-environment/ey-megatrends>

УДК 159.923.2

orcid.org/0000-0003-0615-250X

doi.org/10.26661/2310-4368-2018-2-14-11

АНАЛІЗ ТЕОРЕТИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ПОНЯТТЯ «СТИЛЬ ЖИТТЯ ОСОБИСТОСТІ» В ПСИХОЛОГІЇ

О.Г. Малина

кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології

Запорізького національного університету

lenamalina1975@gmail.com

Малина О.Г. Аналіз теоретичних підходів до поняття «стиль життя особистості» в психології. У статті проаналізовано основні методологічні підходи до розуміння природи феномену стилю життя особистості та його основних ознак. Стиль життя особистості розглядається як структура, що забезпечує варіативність життєдіяльності людей у суспільстві; виступає як форма самопрояву, самоствердження і самовдосконалення особистості і визначається як індивідуально-своєрідна цілісна система стійких засобів та форм опосередкування особистістю об'єктивних умов життєдіяльності, яка формується на основі потреб та здібностей і проявляється в процесі реалізації життєвої мети та планів особистості. На основі аналізу сучасних теоретичних та емпіричних досліджень феномен стилю життя особистості розглянуто як особливий індивідуальний спосіб здійснення особистістю обраного нею життєвого шляху, сукупність моделей поведінки, що фіксують усталено відтворювані риси, манери, нахили, тобто спосіб, яким людина як суб'єкт здійснює своє життя. Застосовано суб'єктний підхід до вивчення стилю життя і проведено категоріальний аналіз поняття «суб'єкт стилю життя», що дозволив розглядати стиль життя особистості як динамічну категорію, що відображає можливість його розвитку і характеризує змінюваність, безперервний перехід якості способу організації життєдіяльності особистості та виділити компенсаторну, адаптивну, диференційну, формоутворюючу, системоутворюючу, інтегративну функції стилю життя особистості.

Ключові слова: стиль життя особистості, суб'єкт стилю життя, структура, функції, життєвий шлях.

Malyna, O.H. Analysis of theoretical approaches to the concept of "lifestyle of personality" in psychology.

The article outlines the results of working out scientific literature on the problem, analyzes the main methodological approaches to understanding the nature of the phenomenon of a person's lifestyle and its main features. The style of

the person's life has been considered as a structure that provides variability of life of people in society; acts as a form of self-manifestation, self-affirmation and self-improvement of the individual, and is defined as an individually peculiar holistic system of sustainable means and forms of mediating the personality of objective life conditions, which is formed on the basis of needs and abilities and manifests itself in the process of realizing the purpose of life and individual plans. On the basis of the analysis of modern theoretical and empirical studies, the phenomenon of lifestyle personality has been considered as a special individual way of implementing the personality of her / his chosen life path, a set of behavior patterns that fix the established reproducible features, manners, inclinations, that is, the way in which a person as a subject carries out her / his life . The subject approach to the study of lifestyle and the categorical analysis of the concept of "subject of lifestyle," which allowed to consider the lifestyle of the individual as a dynamic category, reflecting the possibility of its development and characterizes the variability, the continuous transition of the quality of the way of organizing the life of the individual and highlight compensatory, adaptive, differential, form-forming, system-forming, integrative functions of the lifestyle of the individual.

Keywords: lifestyle of the person, subject of lifestyle, structure, functions, life path.

Постановка проблеми. Умови сучасного складного і стрімкого світу вимагають від особистості ефективності у найрізноманітніших ситуаціях, креативності та стресостійкості, що в свою чергу, потребує виховання морально-духовної зрілості особистості і висуває на перший план формування, а точніше, створення умов для гармонійної, духовно й фізично розвинутої особистості, індивідуальності. В теоретичному аспекті вирішення цієї проблеми неможливе без урахування реальної, конкретної особистості, а не її абстрактних моделей. Ще в 80-х роках Г. Оллпорт [1, с.97], підкреслюючи цілісність, перспективність та унікальність кожної людини, зазначив, що сучасна психологія з метою номотетичних законів загубила особистість, якою ми знаємо її в повсякденному житті, і тому, її першочергова мета – врятувати і відновити особистість як психологічну даність. Це зауваження класика повною мірою відноситься і до вітчизняної психології, де розрив між теорією та практикою найбільш очевидний.

Для практичного розв'язання проблеми велике значення має аналіз особливостей прояву життя особистості в різних сферах її життя та діяльності, аналіз вчинків людини, її ставлення до себе й до інших, дослідження чинників суспільної творчості особистості. В психологічному аспекті окреслені питання найбільш концентровано можуть бути досліджені за допомогою такого феномену як стиль життя особистості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Генезис вивчення стильових явищ дозволяє окреслити деякі сформовані тенденції в їх дослідженні, що, в свою чергу, дає змогу плідно використати досвід опрацювання цієї проблематики такими відомими дослідниками як А.Адлер, Г. Уїткін, Є. Климов, Мерлін, В.Н. Дружинін, Д.О. Леонтьєв, Є.П. Ільїн, , Е.Г. Злобіна, Л.В. Сохань, В.О.Тихонович, О.А. Донченко., О.О. Кронік та ін.

Не зважаючи на різноманітність підходів до визначення природи стильових явищ та широку сферу досліджень стильової проблематики (від “узагальнюючого” стилю життя, когнітивних стилів до стилів реагування на стрес) можна окреслити “загальнородові” риси, притаманні усім напрямкам досліджень і найбільш характерні проблеми аналізу:

1) розпливчастість, туманність меж вихідного визначення поняття “стиль”, яке стало надто широко вживатися і на даний час у працях сучасних дослідників співвідноситься чи не зо всіма проявами психіки. Це наслідок ситуації, коли первісно непсихологічне поняття “стиль”, опинившись в психологічному контексті, наскільки змінило своє значення, що стало суперечити його розумінню в повсякденному, звичайному розумінні. В. Н. Дружинін з цього приводу [5, с.280], зазначає, що стиль – це явище, яке набуває серед останніх досліджень кожен раз новий предметний зміст, наприклад близьке до понять: здібності, риса особистості, стратегія поведінки, - в залежності від контексту, який вживає дослідник, а можливо і від його індивідуального словника. І якщо в цьому випадку спробувати дати описання цього терміну, то воно розшириться до рівня всієї психології.

2) стійка диспропорція між накопиченим емпіричним матеріалом та їх теоретичним концептуальним осмисленням, яка виникла західній та вітчизняній психології. В особливості, коли йдеться про інтеграцію даних та гіпотез на основі цілісного уявлення про суть цього явища. “Більшість “нових відкриттів, - як висловився з цього приводу О.В. Лібін, - існують як би самі по собі і їх надзвичайна оригінальність незабаром переходить в зовсім не надзвичайну самотність.” [5, с.279].

3) відносно незалежний розвиток різних напрямів вивчення стилів; диференціювання різних підходів в середині кожного напрямку і накопичення внутрішніх протиріч; відсутність концепцій,

узагальнюючих матеріал досліджень останніх років (1980 – 1990 рр), навіть спроби синтезувати дослідження в цій області і уявити картину в цілому. Це пов’язано, в свою чергу, с труднощами виділення засад для побудови класифікацій та типологій стильових параметрів.

4) акцентування уваги дослідників на детермінації стиля психологічними особливостями людини і незадовільна вирішеність питання про його середовищну (діяльнісну) детермінацію;

5) більша вивченість проявів стилю, ніж його структурно-функціональна організація;

6) невизначеність питання “мінливості” стилю та роль і значення впливу оточуючих людей на формування та функціонування стилю;

7) суперечливість думок з приводу співвідношення і зв’язку стилю і результату (тобто його прямої та зворотної детермінації), та понять “стиль” і “особистості”, які досить часто ототожнюються в диференціально-психологічних дослідженнях.

Мета статті полягає у вирішенні окреслених завдань, а за умови адекватного визначення поняття “стиль”, аналізу його функцій, природи та характерних ознак. При цьому розбіжність поглядів дослідників з усіх вихідних питань не є випадковою, бо вона відображає неабиякі методологічні та методичні труднощі психологічної науки в поясненні поведінки і діяльності конкретної людини.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих результатів. О.В.Лібін, І.П.Шкуратова, Д.О.Леонтєєв, Л.Н.Собчік, В.Н.Дружинін, В.А.Толочек, О.О.Кронік, Л.Д.Сохань та ін. в галузі стильових феноменів вказують на те, що різноманітні стилі (діяльності, спілкування, керівництва, життя) при специфічності та різноманітності їх проявів мають одну природу і діють за однорідними механізмами.

Метапараметри стиля людини, на думку О.В. Лібіна [5, с.115], утворюють певну систему координат як для вивчення інструментального боку індивідуальної поведінки і діяльності, так і для дослідження типологічних особливостей людей. Тобто всі виявлені дослідниками стильових явищ загальні інваріантні характеристики, які притаманні різноманітним специфічним стилям, функціонуючим на різних рівнях організації особистості, але мають одну природу і споріднені механізми функціонування, що дає змогу виділити загальні характеристики, притаманні усім стильовим явищам, в тому числі й стилю життя особистості.

На сьогодні стиль визначається як “характерна фізіогномічна єдність явищ людського життя та діяльності, типова форма його зовнішнього виразу” [7, с.135], причому його найважливішою характеристикою є його зв’язок з “виразом (свідомим чи неусвідомлюваним) самопроявом людини в зовні” [5, с.264]. Т.М. Титаренко зазначила, що “найчастіше стилем називають форму, в якій виступає людина, образні прийоми чи способи типових проявів людського життя і діяльності”, причому особистість в контексті стильового прояву відображається в формі дій, вчинків, життєдіяльності в цілому [6, с.188]. При цьому слід підкреслити, що стиль – це не людина всупереч думці Г. Де Бюффона про тотожність особистості та її поведінки) і не сутність її індивідуально-своєрідного буття.

Це, перш за все, спосіб прояву людини в світі и спосіб нашої взаємодії з оточуючою дійсністю. Розуміння стиля як формоутворюючого елемента цієї взаємодії має бути вихідним положенням в розробці методологічних та методичних підходів до вивчення стилю життя як психологічного феномену.

Крім цього, поняття “стиль” завжди застосовується для опису стійкості та цілісності, характерної єдності, системи прийомів та засобів людської діяльності. Походячи з мистецтва, стиль завжди визначав, по-перше, індивідуальну, по-друге, цілісну систему самопрояву. Доречи, А.Адлер був чи не єдиним дослідником, який зберіг і продовжив традицію вивчення стилю як цілісного феномену. Ця стилева єдність не іманентна власне процесу чи результату діяльності. Вона відображає втілення в засобі діяльності єдність конкретно-історичних сутнісних сил суб’єкта.

А.Адлер, з ім’ям якого, пов’язаний розвиток власне психологічного підходу до дослідження стилю життя, вводив термін “стиль” для позначення сукупності захисних стратегій та компенсаторних прийомів, вироблюваних суб’єктом як відповідь на вплив з боку найближчого соціального оточення. Те, які цілі ставить перед собою людина в процесі рішення основних життєвих задач і які засоби їх досягнення вона використовує, визначає стиль життя – єдину лінію активності, яка пронизує всю життєдіяльність людини і закладає фундамент формування її життєвого шляху. Теорія А.Адлера визначила методологію досліджень стилю життя в західній психології, яка будується на наступних основних положеннях:

- 1) стиль життя зображає собою прояв цілісності індивідуальності;
- 2) стиль життя зв'язаний з визначеною спрямованістю та системою цінностей особистості;
- 3) стиль життя виконує комплексну функцію, що допомагає індивідуальності найбільш ефективно пристосовуватися до вимог середовища.

Проаналізувавши дослідження стильових феноменів в західній психології, А.Л. Кребер [4, с.211], дійшов висновку, що, по-перше, стиль є чимось характерним, визначаючим, притаманним способу; по-друге, основні значення терміну стиль:

1. стосуються форми як протилежності субстанції, способу як протилежності змісту;
2. передбачають певну постійність (сталість) форм;
3. форми, які визначають стиль настільки пов'язані, що об'єднуються в серію споріднених систем.

Концепція індивідуального стилю діяльності, в контексті якої переважно вивчалися стильові феномени в вітчизняній психології, запропонована В.С. Мерліним та Є.О. Климовим, характеризує стиль як:

- 1) систему прийомів та способів діяльності, тобто не окремі елементи структури, а їх певне співвідношення;
- 2) стиль як засіб адаптації суб'єкта до вимог діяльності на різних її рівнях – операція, дія, діяльність;
- 3) характеристики стилю зумовлені (але не однозначно детерміновані) психологічними особливостями суб'єкта і формується як інтегральний ефект взаємодії суб'єкта і об'єкта;
- 4) стиль може змінюватися, але за умови зміни умов діяльності, його формування та розвиток пов'язані з формуванням та розвитком певних індивідуально-психологічних (психофізіологічних) особливостей суб'єкта.

Таким чином, в контексті досліджень індивідуального стилю діяльності, стиль розглядався як індивідуально-своєрідна система психологічних засобів, які свідомо чи випадково використовує людина з метою найліпшого урівноважування своєї (типологічно зумовленої) індивідуальності з предметними, зовнішніми умовами діяльності. В дослідженнях В.М. Дружиніна [5, с.281], стиль – це певна ознака, яка характеризує взаємодію особистості та ситуації. Це характеристика, яка виражається в формальних, структурних засобах опису і за своїм статусом відповідає поняттю психологічної властивості, психологічної риси, яка відображає прояв назовні деяких латентних особливостей особистості. Визначаючи місце стилю серед інших властивостей особистості, він відмічає, що розуміння стилю як продукту взаємодії глобальних особистісних тенденцій і ситуативних впливів дає змогу застосувати це поняття для характеристики нормальної взаємодії особистості та середовища. “Нормальна взаємодія” розуміється як адаптивна, тобто взаємодія між особистістю та середовищем здійснюється на оптимальному рівні, коли немає надмірного тиску середовища на особистість чи навпаки (наприклад, в випадку вираженої психопатизації).

Крім того необхідно звернути увагу на співвідношення понять стилю і особистості, тому що вони досить часто ототожнюються в диференціально-психологічних дослідженнях. На нашу ж думку стильові характеристики особистості, а стиль життя особливо, визначають індивідуально-психологічні форми психічної активності. Істинна особистість знаходить себе в постійному розширенні сфери своєї активності, перетворювання себе, оточуючих та світу предметних відносин.

Основним механізмом стилеутворення є вибір, в наслідок якого особистість прагне знайти найбільш адекватні засоби для самовираження. Цей вибір обумовлений не тільки системою ставлень і світоглядом людини, на цей процес доволі вагомий вплив мають соціально-історичні умови конкретної епохи. Стиль життя, в контексті сучасних досліджень, розуміється як вільно обрані особистістю форми поведінки протиставлені однозначно обумовленій соціальній поведінці, діяльності, тобто всупереч способу життя, який перш за все характеризується соціально-історичною детермінацією форм та засобів поведінки. Це, як підкреслює І.Д. Бех [2, с.63], процес і результат свідомого вибору особистістю тієї чи іншої можливості з-посеред їх сукупності, “процес індивідуального творення умов і способів життєдіяльності, а зрештою, і засіб власного самоствердження і само здійснення”.

Але, як зазначає В.О. Тихонович [4, с.63] вільність вибору способів поведінки це не обов'язково лише свідомо, усвідомлювана у віх відношеннях, повністю раціональна поведінка. Поведінка

особистості – явище значно більш різнопланове, ніж усвідомлювані, заплановані дії. Вона включає емоційні, без свідомі елементи. Тому й стиль життя є більш багатим за змістом та формою явищем, ніж тільки свідомо обрана поведінка.

Таким чином, поняття стиля життя відображає активний, спонукаючий, діяльний бік життя людини. Воно фіксує той бік життєдіяльності особистості, який є результатом її волевиявлення, того аспекту поведінки, який розкриває риси характеру особистості. В ньому фіксується певний рівень свободи особистості при виборі способу своєї життєдіяльності. Кожен окремих індивід як суспільне створіння є носієм і виразником соціально-типових відношень (економічних, політичних, ідеологічних, моральних, соціально-психологічних і т.п.) суспільства, до якого він належить, але тільки в тій мірі, в якій він їх засвоїв.

В основі стильового феномену, на думку О.В. Лібіна [5, с.26], лежить механізм, який дозволяє людині приводити себе у відповідність з вимогами зовнішнього середовища. Однією з провідних характеристик стиля є її інтегративність, причому інтегративна функція характеризує індивідуальність взагалі. Таким чином стиль характеризує інтеграцію зовнішніх та внутрішніх умов.

Останнім часом чимала кількість дослідників (В.Н.Дружинін, В.А.Толочек, В.І.Моросанова, І.П.Шкуратова, Д.О.Леонтьєв) приходять до висновку, що найбільш важливими для аналізу стильових явищ мають бути поняття компенсації, переваги, схильності. Самі ці ознаки можуть бути провідними в концепції, яка об'єднає різні точки зору на природу стильових явищ. Крім того, стиль – наскрізний параметр, структурний аспект взаємодії з середовищем і системоутворюючий чинник інструментального боку індивідуальності. Майже всі дослідники стильових параметрів так чи інакше висловлюючись, звертають увагу на протиставлення формального і змістовного по відношенню до стильової сфери психіки, і підкреслюють, що стиль – це формальні характеристики, маючи на увазі її надситуативність, стійкість прояву. В обговорюванні цієї тематики особливо виділяється питання про міру взаємозалежності стилю життя і регуляції поведінки, ступінь впливу стильових механізмів, а також регуляторів більш “високих” рівнів психіки. Останнім часом, переважає точка зору, стосовно якої, стиль – це феномен, який має подвійну природу, виникає на пересіченості індивідуальності із середовищем. Це, в свою чергу, означає, що внутрішні джерела детермінації не пояснюють цілком стильової своєрідності, але й зовнішні умови, які виступають стимулами, семантично відмінних фрагментів, що володіють різною валентністю ситуацій, не можуть задавати форму взаємодії.

Переважно більшість дослідників приходять до висновку, що провідна тенденція тобто індивідуально-типологічний спосіб організації життєдіяльності мусить бути вихідною координатою в дослідженні природи стильових явищ.

Л.Н.Собчак [3, с.78] вважає, що в основі індивідуально-типового стиля знаходяться провідні тенденції, які пронизують всі рівні особистості – біологічно детермінованих до найвищих: спрямованості та ієрархії ціннісних орієнтацій. Провідна тенденція визначає стильові характеристики емоційних переживань, інтелектуальної діяльності, мотиваційної структури та способів спілкування.

Стиль, на думку В.І.Моросанової [5, с.282], стає стилем, коли виникає цілеспрямована активність”, тобто в такому розумінні стиль – це індивідуально специфічний прояв активності. Вона також зазначає, що необхідно розрізняти стильові особливості і сам стиль як індивідуально-специфічну форму активності, яка виникає в цілеспрямованій системі. Тут не можна не погодитись з припущенням, що існує особливий індивідуально-специфічний механізм. Поняття стиля виникло з потреби пояснення прояву людьми різної активності при вирішенні певних задач, причому активність, обумовлену як із зовнішніми, так і з внутрішніми чинниками.

Крім того, треба звернути увагу ще на один момент, який з самого початку досліджень стильової проблематики був закладений А.Адлером. В понятті “стиль” він підкреслював його зв'язок з сенсом життя людини і структурою його ціннісних орієнтацій, а також структурою мотивації. Кожна людина – це не просто якась система, яка відповідає на впливи, це цілеспрямована телеологічна цілісність. Самі стилі здебільшого обумовлені тими особистісними властивостями, ціннісними орієнтаціями, мотивами, які для цієї людини характерні. І.П.Шкуратова [5, с.286] в цьому контексті виділяє такі пари: стиль життя – сенс життя, стиль діяльності – підструктура спрямованості, стиль спілкування – мотивація внутрішня та зовнішня. Вона також підкреслює, що вивчення стилю життя без урахування мотиваційної сфери неефективне.

Аналіз представлених останнім часом досліджень стильових особливостей особистості, і стиля життя зокрема, показав, що переважна більшість дослідників за провідний критерій виділення типів стиля життя визначають в одних випадках активність (А.Адлер, В.І.Моросанова, О.В.Тихонович, О.О.Кронік), в інших – спрямованість особистості (С.Ф.Анісімов, Л.В.Сохань, З.А.Янкова, Б.І.Додонов). Тут треба підкреслити необхідність урахування єдності, взаємозумовленості цих чинників, взаємозв'язок яких є передумовою існування стиля життя.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У контексті сучасних теоретичних та емпіричних досліджень стиля життя розглядається як структура, що 1) забезпечує варіативність життєдіяльності людей у суспільстві, 2) визначає вплив на життєдіяльності соціальних регуляторів, соціально-нормативного способу життя, 3) характеризує міру свободи у виборі змісту та форм соціальної поведінки і виступає як форма самопрояву, самоутвердження і самоздійснення особистості.

Стиль життя – це індивідуально-своєрідна цілісна система стійких засобів та форм опосередкування особистості об'єктивних умов життєдіяльності, яка формується на основі потреб та здібностей і проявляється в процесі реалізації життєвих цілей ті планів особистості. До основних функцій стилю життя особистості таким чином, відносяться компенсаторна, адаптивна, диференційна, узагальнююча, формоутворююча, системоутворююча, інтегративна.

Основними специфічними ознаками стиля життя є: 1) цілісна структура, опосередкована детермінацією життєдіяльності зовнішніми та внутрішніми чинниками, 2) його співвідношення з цілісною життєдіяльністю та її особистісними та соціальними регуляторами, що практично не враховує темпераментальні та інші індивідуальні; а також екологічні передумови діяльності, 3) існування особливого стрижня, на який, так би мовити, нанизуються різноманітні життєвих проявів, утворює єдність, гармонію, впізнання людини у віх його вчинках, діях, ситуаціях, що надає буттю людини особливий характер її існування.

Література

1. Оллпорт Гордон В. Личность в психологии// Гордон В. Оллпорт «КСП+», М.; «Ювента», СПб. (При участии психологического центра «Ленато», СПб.), 1998, 345 с.
2. Психологія і педагогіка життєтворчості [Текст] : навч.-метод. посібник / НАН України, Ін-т соціології ; ред. В. М. Доній [та ін.]. - К. : [б.в.], 1996. - 791 с.
3. Собчик, Л.Н. Введение в психологию индивидуальности : Теория и практика психодиагностики / Л. Н. Собчик. - 3. изд., испр. - М. : Ин-т приклад. психологии, 2000. - 511с.
4. Стиль жизни личности: теоретические и методологические проблемы / Л.В.Сохань, Е.И.Головаха, В.А.Тихонович и др. – К. : Наук. думка, 1982. – 371 с.
5. Либин А.В Стиль человека: психологический анализ / Под. ред. А.В. Либина. Москва: Смысл,1998. — 310 с..
6. Титаренко Т.М. Я - знакомый и незнакомый // Т.М. Титаренко - К.: Радянська школа, 1991. -240 с.
7. Титаренко Т.М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності // Т.М. Титаренко - К.: Либідь, 2003. - 376 с.

References transliterated

1. Ollport Gordon V. Lichnost' v psihologii// Gordon V. Ollport «KSP+», M.; «Juventa», SPb. (Pri uchastii psihologicheskogo centra «Lenato», SPb.), 1998, 345 s.
2. Psihologija i pedagogika zhittetvorchosti [Tekst] : navch.-metod. posibnik / NAN Ukraїni, In-t sociologii ; red. V. M. Donij [ta in.]. - K. : [b.v.], 1996. - 791 s. –
3. Sobchik, L.N. Vvedenie v psihologiju individual'nosti : Teorija i praktika psihodiagnostiki / L. N. Sobchik. - 3. izd., ispr. - M. : In-t priklad. psihologii, 2000. - 511s.
4. Stil' zhizni lichnosti: teoreticheskie i metodologicheskie problemy / L.V.Sohan', E.I.Golovaha, V.A.Tihonovich i dr. – K. : Nauk. dumka, 1982. – 371 s.
5. Libin A.V Stil' cheloveka: psihologicheskij analiz / Pod. red. A.V. Libina. Moskva: Smysl,1998. — 310 s..
6. Titarenko T.M. Ja - znakovyj i neuznavajemyj // T.M. Titarenko - K.: Radjans'ka shkola, 1991. -240 s.
7. Titarenko T.M. Zhittevij svit osobistosti: u mezhah i za mezhami budennosti // T.M. Titarenko - K.: Libid', 2003. - 376 s.